

Negocis i complicitats discretes

- Les relacions entre amics, coneguts i saludats determinen la vida civil molt més que els vots

TONI MOLLÀ

EL PERIÒDICO DE CATALUNYA, 12.11.09

Fa uns mesos, el president valencià, **Francisco Camps**, i la seva homòloga de la Comunitat de Madrid, **Esperanza Aguirre**, van mantenir una trobada de treball sota el lema *Madrid-Comunitat Valenciana, destí compartit*, per «abordar temes comuns i seguir estrenyant vincles». Molts observadors van riure llavors de la polisèmica ocurrència dels experts populars en màrqueting polític. Pels benpensants, aquell lema simbolitzava l'autèntic «eix de la prosperitat» de l'Estat. Però, per d'altres, constituïa una profecia judicial destinada a autorealitzar-se ben aviat. Mesos després, les indagacions del jutge **Baltasar Garzón** sobre presumptes corrupteles perpetrades per polítics de diferent divisa reforcen el segon significat d'aquell lema. El *cas Millet*, a Barcelona, i la magnitud de la tragèdia de Santa Coloma de Gramenet, en la qual estan presumptament implicats alts càrrecs socialistes catalans i dos notables del nacionalisme nostrat, subratllen un destí transversal en el mapa ideològic i territorial.

Fa anys, les periodistes franceses **Sophie Coignard** i **Marie-Thérèse Guichard** van publicar *Les bonnes fréquentations. Histoire secrète des réseaux d'influence*, un llibre en què analitzaven la importància de certes complicitats per explicar la vida pública. Les autores assenyalaven amb raó l'*Histoire des Treize*, d'**Honoré de Balzac**, com a precedent d'aquesta classe de literatura que avui només publiquen els millors diaris.

El centaure de periodista i detectiu hauria de repassar aquell llibre sobre les complicitats discretes, ja que cap àmbit de la vida s'escapa d'aquestes influències informals al marge de les quals és molt difícil arribar, fer carrera o convertir-se en president. Ni en l'economia, la política, la cúria o la república de les lletres. Les autores descriuen amb profusió de dades les solidaritats existents entre certes xarxes socials no institucionalitzades, ocultes i laberíntiques que serveixen per fer negocis, per elegir alcaldes, per requalificar terrenys, per obrir o silenciar debats públics. «Juguen un paper essencial en el funcionament de la societat francesa», assenyalen les periodistes. I, efectivament, més enllà de les militàncies polítiques, aquestes xarxes de complicitat «formen l'autèntic organigrama» de les societats actuals: «Aquell que no es fa mai públic, però que explica millor que els discursos i documents oficials moltes decisions».

Uns anys abans, **Josep Pla** solia dividir la seva gent entre «amics, coneguts i saludats». Sens dubte, una taxonomia científica basada en el mètode inductiu que aplicava el nostre millor prosista a la descripció de la realitat. Però la nostra experiència vital ens presenta un altre tipus de persones i de perfils més en la línia seguida per les periodistes franceses. Són els «còmplices», una categoria diferent de les que va establir **Pla**. La complicitat pertany a un altre nivell, molt sovint complementari. La taxonomia planiana i el llibre de les periodistes em vénen aquests dies al cap davant la profusió de complicitats més o menys discretes que descobrim al marge de totes les distincions ideològiques i territorials.

En vista de les xarxes, influències i comissions publicitades, l'analista de broc gros tindrà la temptació de no distingir el gra de la palla i dispararà per elevació contra la pràctica política en la seva totalitat. Considerar la

corrupció com un tret estructural de la societat i de la política no afegeix cap valor al diagnòstic que no sigui una redundància sobre la condició humana. L'ús del ventilador, com alguns amenacen i altres temen, no sembla tampoc una pràctica gaire democràtica.

En aquest context, el «sistema de controls» que reivindicava **Ralf Dahrendorf** per «democratitzar la democràcia» sempre serà insuficient davant de certes promiscuïtats còmplices. Potser per l'amplitud semàntica actual d'aquell missatge sobre el destí compartit ningú s'atreveix a llançar la segona pedra sobre l'estany putrefacte de certs negocis que, com alguns usos lingüístics, només es practiquen en la intimitat.

Segons sembla, la por al rumor d'alfombres s'ha instal·lat en aquest *ruedo* més ibèric que mai. Els casos de corrupció actuals –a València, Madrid, El Ejido i Barcelona– ens ensenyen que certes relacions de complicitat entre amics, coneguts i saludats determinen la vida civil molt més que els vots. Potser ens trobem davant el final d'una innocència col·lectiva, però també d'una democràcia de baixa intensitat.

Més enllà de les ideologies i de les institucions hi ha grups d'interès que, a vegades amb la creu de Sant Jordi com a distintiu, impugnen les regles formals del joc democràtic. És una llàstima, ja ho he dit, que ningú s'atreveixi amb la segona pedra. Mentrestant, la informació i la publicitat són els únics antídots contra els interessos creats i els poders de l'ombra. Si alguna cosa hi ha de positiva en aquesta crisi de credibilitat democràtica que emergeix des del fang, és la funció de servei públic de determinats mitjans de comunicació, no només de titularitat pública. Almenys sabem qui i com es gasta els nostres diners.

